

**СУЧАСНИЙ СТАН КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРСОНАЛУ
ОРГАНІВ І ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ****CURRENT STATE OF STAFFING OF PERSONNEL
OF BODIES AND UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE**

**Ізбаш К.С., к.ю.н., доцент,
старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Славінська І.В., науковий співробітник
відділу організації наукової роботи
Одеський державний університет внутрішніх справ**

Статтю присвячено дослідженню сучасного стану кадрового забезпечення персоналу органів і підрозділів Національної поліції України. Доведено, що пріоритетним напрямом правоохоронної реформи є вдосконалення кадрового забезпечення персоналом Національної поліції, яке полягає у її своєчасному й оптимальному забезпеченні, ефективному та збалансованому процесі відбору, комплектації, розвитку та звільненні персоналу.

Основними нормативно-правовими актами щодо кадрового забезпечення Національної поліції України є: Конституція України, Закони України «Про Національну поліцію», «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Національної поліції України»; «Про затвердження Положення про Національну поліцію»; «Про однострій поліцейських»; «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» та ін.

Прийнятий у 2015 р. Закон України «Про Національну поліцію» посприяв оновленню кадрової роботи в органах і підрозділах Національної поліції України. Обґрунтовано, що позитивними аспектами кадрового забезпечення відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» є: 1) створення в органах поліції постійних поліцейських комісій для забезпечення прозорого добору, конкурсу та просування по службі поліцейських; 2) обов'язкова наявність двох представників громадськості у складі постійної поліцейської комісії; 3) проведення конкурсу на службу в поліції, на зайняття вакантної посади; 4) проведення атестації поліцейських атестаційними комісіями органів, закладів, установ поліції, у випадках, прямо передбачених вказаним Законом; 5) механізм переміщення поліцейських в органах, закладах та установах поліції. Однак, незважаючи на позитивні зміни, що відбулися після створення Національної поліції, існує чимало питань, які потребують вирішення.

Сутність кадрового забезпечення полягає у своєчасному, оптимальному та збалансованому процесі відбору, проходженні служби, атестації, звільнення персоналу та направлена на забезпечення органів і підрозділів Національної поліції висококваліфікованими персоналом, котрий служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

Ключові слова: кадри, кадрове забезпечення, кадровий склад, персонал, резерв, правоохоронні органи, органи та підрозділи Національної поліції.

The article is devoted to the study of the current state of staffing of the bodies and units of the National Police of Ukraine. It is proved that the priority direction of law enforcement reform is to improve the staffing of the National Police, which consists in its timely and optimal provision, efficient and balanced process of selection, staffing, development and dismissal of personnel.

The main legal acts on staffing the National Police of Ukraine are: the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine: "On the National Police", "On the Disciplinary Statute of the National Police of Ukraine", Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine: "On the establishment of the National Police of Ukraine"; "On approval of the Regulations on the National Police"; "On the uniform of police officers"; "On the financial support of the National Police" and others.

It is analyzed that the Law of Ukraine "On the National Police" adopted in 2015 contributed to the renewal of personnel work in the bodies and units of the National Police of Ukraine. It is substantiated that the positive aspects of staffing in accordance with the Law of Ukraine "On the National Police" are: 1) the establishment of permanent police commissions in the police to ensure transparent selection, competition and promotion of police officers; 2) mandatory presence of two members of the public in the permanent police commission; 3) holding a competition for service in the police, for a vacant position; 4) carrying out of attestation of the policeman by attestation commissions of bodies, institutions, establishments of police, in the cases directly provided by the specified Law; 5) the mechanism of movement of police officers in police bodies, institutions and establishments.

However, despite the positive changes that have taken place since the establishment of the National Police, there are many issues that need to be addressed. It is argued that the essence of staffing is a timely, optimal and balanced process of selection, service, certification, dismissal of personnel and aimed at providing the National Police bodies and units with highly qualified personnel who serve society by protecting human rights and freedoms, combating crime, maintaining public safety and order.

Key words: staff, staffing, cadre, personnel, reserve, law enforcement agencies, bodies and units of the National Police.

Робота з кадрами, їх якісний добір для подальшого професійного розвитку є одним із найбільш ефективних засобів підвищення результатів функціонування Національної поліції України як інституту держави, що покликаний забезпечити охорону прав і свобод людини, законних інтересів суспільства і держави, публічної безпеки і порядку та протидії злочинності.

Нові вимоги, які висуваються до поліцейських, освітньо-кваліфікаційний рівень, набуття навичок у роботі, психологічна готовність до виконання правоохоронних завдань є пріоритетними напрямками у забезпеченні Національної поліції України висококваліфікованим кадровим персоналом.

Стан дослідження. Питання кадрового забезпечення правоохоронних органів, у т. ч. і підрозділів Національної

поліції, були предметом дослідження багатьох науковців, зокрема В.Б. Авер'янова, М.І. Ануфрієва, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, С.В. Венедіктова, В.В. Конопльова, А.Т. Комзюка, А.М. Куліша, М.І. Логвиненка, О.М. Музичука, В.П. Петкова, І.П. Голосніченка, С.В. Додіна, О.П. Рябченко, М.М. Тищенко, С.О. Шатрави, Х.П. Ярмакі, О.Н. Ярмиша та ін. Серед останніх наукових праць щодо кадрового забезпечення Національної поліції України слід зазначити: «Адміністративно-правове забезпечення кадрових процедур в Національній поліції України» (В.Ю. Грітчина, 2017), «Адміністративно-правове регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України» (М.П. Будзинський, 2017), «Адміністративно-правове регулювання підготовки кадрів для Національної поліції у вищих

навчальних закладах із специфічними умовами навчання» (А.В. Андреев, 2018), «Адміністративно-правове забезпечення підготовки кадрів Національної поліції України» (І.В. Савельєва, 2019). Однак ще актуальним залишається дослідження питання кадрового забезпечення у новоствореній Національній поліції України.

Метою статті є вивчення сучасного стану кадрового забезпечення персоналу органів і підрозділів Національної поліції України та можливих шляхів його удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Проведена реформа правоохоронної системи сприяла створенню нового органу – Національної поліції України. Одним із пріоритетних напрямів правоохоронної реформи є вдосконалення кадрового забезпечення персоналом Національної поліції, яке полягає у її своєчасному й оптимальному забезпеченні, ефективному та збалансованому процесі відбору, комплектації, розвитку та звільненні персоналу.

Основними нормативно-правовими актами щодо кадрового забезпечення Національної поліції України є: Конституція України [1], Закони України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. № 580-VIII [3], «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» від 15 березня 2018 р. № 2337-VIII [2], постанови Кабінету Міністрів України: «Про утворення Національної поліції України» від 02 вересня 2015 р. № 641 [8]; «Про затвердження Положення про Національну поліцію» від 28 жовтня 2015 р. № 877 [6]; «Про однострій поліцейських» від 30 вересня 2015 р. № 823 [7]; «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» від 11 листопада 2015 р. № 988 [5], накази МВС України: «Про затвердження Положення про Департамент кадрового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України» від 20 жовтня 2014 р. № 1108 [10], «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» від 26 січня 2016 р. № 50 [11], «Про затвердження Порядку складання Присяги працівниками Національної поліції» від 09 листопада 2015 р. № 1453 [12], «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських» від 17 листопада 2015 р. № 1465 [9], «Про затвердження Типового порядку проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади» від 25 грудня 2015 р. № 1631 [13]; Указ Президента України від 30 травня 2012 р. № 365 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» [4] та ін.

Вказаними нормативно-правовими актами передбачені такі завдання щодо кадрового забезпечення органів і підрозділів Національної поліції України:

по-перше, забезпечення виконання вимог Конституції України, законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актів Міністерства внутрішніх справ України щодо організації роботи з відбору та підготовки персоналу для органів і підрозділів Національної поліції;

по-друге, покращення якості відбору особового складу органів і підрозділів Національної поліції, вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання, науково-дослідних установ МВС;

по-третє, удосконалення правил і порядку призначення на посаду поліцейського, проходження служби, переміщення та просування по службі, підготовки й перепідготовки поліцейських, атестування, присвоєння і позбавлення спеціальних звань, звільнення з посади органів і підрозділів Національної поліції України;

по-четверте, зміцнення дисципліни та законності в діяльності органів і підрозділів Національної поліції та дотримання прав і законних інтересів громадян;

по-п'яте, забезпечення організації та проведення службової підготовки, яка включає: функціональну, загально-профільну, тактичну, вогневу та фізичну підготовку особового складу та початкову підготовку осіб, прийнятих на службу до органів і підрозділів Національної поліції;

по-шосте, забезпечення підтримки й оптимізації соціально-психологічного клімату в колективах; збереження фізичного та психічного здоров'я, підвищення психологічної стійкості, надійності та готовності персоналу органів і підрозділів Національної поліції України.

На думку Ю.П. Битяка, основними завданнями кадрового забезпечення є: планування та прогнозування потреби в персоналі; профорієнтаційна робота; добір персоналу; кар'єрний розвиток персоналу; мотивація та стимулювання персоналу; атестація та соціальний захист персоналу, облік персоналу, ведення кадрової документації; контроль трудової дисципліни та ін. [15, с. 364].

Слушною є думка О.М. Бандурки, який до завдань кадрового забезпечення відносить: визначення кількості працівників і структуру кадрового складу, з'ясування категорій посад і рівня професійної підготовки, роботу з кадрами, а також підготовку кадрів, стимулювання їхньої трудової активності, виховання тощо [14, с. 192–193].

Розглядаючи питання кадрового забезпечення органів і підрозділів Національної поліції, варто звернути увагу на позиції науковців щодо сутності кадрового забезпечення. Так, цікавою є думка І.Є. Руколайніної, котра вбачає сутність кадрового забезпечення органів Національної поліції України у здійсненні уповноваженими суб'єктами управління процесу заповнення організаційних структур кваліфікованими кадрами, створення сприятливих умов праці для ефективного використання знань, умінь, навичок, досвіду та мотивації до ефективної праці, з урахуванням можливостей для розвитку, підвищення кваліфікації та професійного зростання, яке здійснюється на основі демократичних засад побудови нашої держави та принципу забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи [17, с. 105].

В.М. Тетеря, досліджуючи сутність та особливості кадрового забезпечення Національної поліції, визначає кадрове забезпечення як комплексне явище, що, як і будь-який інший напрям діяльності, має свою історію розвитку, структуру, мету та функції [18, с. 186].

На думку С.О. Шатрави, кадрове забезпечення органів Національної поліції полягає у проведенні роботи з кадрами, що включає їх професійну підготовку, добір і розстановку, просування по службі, перепідготовку та підвищення кваліфікації, заохочення та застосування дисциплінарних санкцій, а також оцінювання якості службової діяльності працівників поліції [20, с. 86].

Досить слушною є думка І.В. Савельєвої, яка вважає, що підготовка кадрів є одним із елементів структури кадрового забезпечення загалом. До структури підготовки кадрів для Національної поліції науковець відносить такі елементи: професійний відбір кандидатів на проходження служби, початкову підготовку, підготовку у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, післядипломну освіту, службову підготовку та самостійну підготовку [19, с. 60].

Таким чином, сутність кадрового забезпечення необхідно розуміти, як встановлену відповідно до норм адміністративного права управлінську діяльність, яка полягає у своєчасному, оптимальному та збалансованому процесі відбору, проходженні служби, атестації, звільненні персоналу та направлена на забезпечення органів і підрозділів Національної поліції висококваліфікованим персоналом, котрий служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Прийнятий у 2015 р. Закон України «Про Національну поліцію» сприяв оновленню кадрової роботи в органах і підрозділах Національної поліції України. Ефективність виконання функцій і завдань, поставлених перед Національною поліцією України, залежить від правильно організованої роботи з кадрами та кадрових процедур. Тому сучасний поліцейський повинен мати необхідні знання, уміння та навички з урахуванням оперативної обстановки, спеціфіки та профілю його оперативно-службової діяльності.

Під час здійснення кадрового забезпечення органів і підрозділів Національної поліції України виникають численні організаційні зв'язки між учасниками цих відносин, які потребують правового регулювання. Таке регулювання відбувається за допомогою адміністративно-правових норм, зумовлюючи важливе місце адміністративних правовідносин у досліджуваній сфері.

У теорії права правовідносини – це врегульовані нормами права суспільні відносини, учасники яких мають взаємні права й обов'язки, гарантовані державою. На думку Ю.П. Битяка, норми адміністративного права регулюють як відносини у процесі реалізації виконавчої влади (функцій органів Національної поліції), так і здійснення наданих державою функцій і повноважень поза межами цієї гілки влади [15, с. 563].

Слушною вважаємо думку В.Ю. Грітчиної, котра вказує, що норми адміністративного права регулюють правила й порядок прийняття на посаду поліцейського, у т. ч. конкурсні процедури, порядок проходження служби, процедури атестування, присвоєння й позбавлення спеціальних звань, повноваження посадових осіб в організації трудового процесу, процедури застосування заохочень і дисциплінарних стягнень у поліції, правила користування й оформлення відповідних документів тощо [16, с. 36].

Розглянемо адміністративно-правові аспекти кадрового забезпечення в органах і підрозділах Національної поліції України, що містяться у Законі України «Про Національну поліцію». Зокрема, розділ VI вказаного Закону «Добір на посаду поліцейського» регламентує питання, пов'язані із: призначенням на посади поліцейських; дотриманням вимог, які висуваються до кандидатів на службу в поліції; здійсненням обов'язкової перевірки кандидатів на службу в поліції; проведенням конкурсу на посаду поліцейського; оприлюдненням інформації щодо проведення конкурсу; оформленням документів, які подають для участі в конкурсі; визначенням встановленого порядку проведення конкурсної процедури; проведенням атестування поліцейських і безстроковим призначенням на посаду поліцейських.

Так, розділ VII, що має назву «Загальні засади проходження служби в поліції», окреслює питання, які регламентують: правове регулювання служби в поліції; обмеження, пов'язані зі службою в поліції; гарантії професійної діяльності поліцейського; укладання контракту про проходження служби в поліції; складання Присяги працівником поліції; переміщення поліцейських в органах, закладах та установах поліції; службове сумісництво поліцейських; перебування поліцейських у розпорядженні; порядок призначення поліцейських на посади під час здійснення реорганізації; порядок тимчасового виконання обов'язків поліцейським; відсторонення поліцейського від виконання службових обов'язків (посади); відрядження поліцейських до державних (міждержавних) органів, установ та організацій із залишенням на службі в поліції; професійне навчання поліцейських; первинну професійну підго-

товку; підготовку поліцейських у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання; післядипломну освіту поліцейських; граничний вік перебування на службі та звільнення зі служби в поліції; стаж служби в поліції; формування особових справ поліцейських; види спеціальних звань поліцейських; присвоєння первинних і чергових спеціальних звань поліції, а також строки вислуги; присвоєння спеціальних звань достроково та присвоєння спеціального звання на один ступінь вище від звання, передбаченого займаною штатною посадою, а також пониження та позбавлення спеціальних звань поліції.

Проаналізувавши положення Закону України «Про Національну поліцію», серед позитивних аспектів кадрового забезпечення необхідно визначити: по-перше, створення в органах поліції постійних поліцейських комісій для забезпечення прозорого добору, проведення конкурсу та просування по службі поліцейських; по-друге, обов'язкову наявність двох представників громадськості у складі постійної поліцейської комісії; по-третє, проведення конкурсу на службу в поліції і на зайняття вакантної посади; по-четверте, проведення атестування поліцейського атестаційними комісіями органів, закладів, установ поліції, у випадках, прямо передбачених вказаним Законом; по-п'яте, механізм переміщення поліцейських в органах, закладах та установах поліції.

Незважаючи на позитивні зміни, що відбулися після створення Національної поліції, існує чимало питань, які потребують вирішення: по-перше, як впливає із Закону України «Про Національну поліцію», немає визначених у зазначеному Законі підстав і критеріїв вибору тієї чи іншої процедури оцінювання при комплексуванні в порядку просування по службі посад молодшого, середнього та вищого складу поліції; по-друге, запровадження відкритого конкурсу на прийняття на всі посади на службу в органи поліції; по-третє, загальними не вирішеними залишаються проблемні питання, пов'язані з фінансовим і матеріально-технічним забезпеченням, соціальним захистом поліцейських і постійною плінністю професійних кадрів.

Таким чином, покращення кадрового забезпечення органів і підрозділів Національної поліції України можливо досягти шляхом: удосконалення нормативно-правової бази з питань кадрового забезпечення у зазначеній сфері; послідовного та поступового вирішення стратегічних кадрових завдань; забезпечення прозорості відбору кадрів; формування кадрового резерву; залучення до професійної діяльності підготовлених фахівців; професійного розвитку персоналу; введення інституту професіоналізації керівників; запровадження системи соціального та психологічного захисту персоналу органів Національної поліції; дотримання вимог політичної нейтральності; врахування та мінімізації корупційних ризиків під час проходження служби в органах і підрозділах Національної поліції. Підводячи підсумок, зазначимо, що запропоновані нами пропозиції сприятимуть підвищенню ефективності управління підрозділами Національної поліції загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР> (дата звернення: 28.01.2021).
2. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15 березня 2018 р. № 2337-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19> (дата звернення: 28.01.2021).
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 10.01.2021).
4. Про відомчі заохочувальні відзнаки : Указ Президента України від 30 травня 2012 р. № 365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365/2012> (дата звернення: 28.01.2021).
5. Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 988. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248668490> (дата звернення: 28.01.2021).
6. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п> (дата звернення: 28.01.2021).
7. Про однострій поліцейських : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 823. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-п> (дата звернення: 28.01.2021).
8. Про утворення Національної поліції України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2015 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2015-п> (дата звернення: 28.01.2021).

-
9. Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських : наказ МВС України від 17 листопада 2015 р. № 1465. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1445-15> (дата звернення: 28.01.2021).
 10. Про затвердження Положення про Департамент кадрового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 20 жовтня 2014 р. № 1108. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS556> (дата звернення: 28.01.2021).
 11. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26 січня 2016 р. № 50. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 28.01.2021).
 12. Про затвердження Порядку складання Присяги працівниками Національної поліції : наказ МВС України від 09 листопада 2015 р. № 1453. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1487-15> (дата звернення: 28.01.2021).
 13. Про затвердження Типового порядку проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади : наказ МВС України від 25 грудня 2015 р. № 1631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0050-16> (дата звернення: 28.01.2021).
 14. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків : ХНУВС, 2017. 242 с.
 15. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Харків : Право, 2013. 656 с.
 16. Грітчина В.Ю. Поняття і значення кадрових процедур у Національній поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 3 (9). Т. 2. С. 21–24.
 17. Руколайніна І.Є., Леміш О.О. Формування та підготовка кадрів (персоналу) для органів Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. С. 104–106.
 18. Тетеря В.М. Сутність, значення та особливості кадрового забезпечення поліції на регіональному рівні в контексті реформи Національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 2. Ч. 3. С. 184–189.
 19. Савельєва І.В. Адміністративно-правове забезпечення підготовки кадрів національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Тернопіл. нац. екон. ун-т. Тернопіль, 2019. 227 с.
 20. Шатрава С.О. Стан та правове регулювання кадрового забезпечення органів національної поліції на сучасному етапі розвитку. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 1. С. 83–87.